

**ОЦІНКА ЗНАНЬ, ВІДНОШЕННЯ ТА ПРАКТИКИ ЩОДО
СПОЖИВАННЯ ПРОДУКТІВ, ЯКІ МІСТЯТЬ ЗАЛІЗО,
ДІТЬМИ ШКІЛЬНОГО ВІКУ В ХАРКІВСЬКОМУ РЕГІОНІ**

*Клименко В.А., Чумаченко Т.О., Гончарь М.О., Чайченко Т.В.,
Ащеулов О.М., ХНМУ, Харків*

За даними ВООЗ, здоров'я людини на 70 % залежить від того, що вона їсть. Науково доведено, що нераціональне харчування призводить до виникнення й розвитку неінфекційних захворювань: серцево-судинних, діабету, онкологічних, порушення обміну речовин, які зумовлюють понад 2/3 загальної захворюваності та близько 86 % смертей українських громадян. Серед хвороб, де дефіцит споживання певних речовин має провідне значення – залізодефіцитна анемія, яка становить 80 % усіх анемій дитячого віку [1, с. 54]. За даними мультицентрового дослідження в Україні доведено, що серед дітей раннього віку у 68,29 % має місце недостатнє вживання заліза, у 47,12 % спостерігається дефіцит заліза та 4,8 % мають залізодефіцитну анемію [2, с. 184]. Вищенаведене обумовило актуальність дослідження, метою якого стала розробка науково обґрунтованого комплексу запобіжних заходів щодо профілактики залізодефіцитної анемії у дітей шкільного віку в Україні. Завданнями першого етапу дослідження (2017–2018 рр.) стали оцінка стану харчування дітей шкільного віку (молодшого 6–9 років, середнього 10–14 років і старшого 15–18 років) щодо споживання продуктів, які містять залізо та виявлення проблем їх недостатнього споживання.

Робота виконується з 2017 р. у рамках науково-дослідної роботи кафедр епідеміології, пропедевтики педіатрії № 2, педіатрії № 1 та неонатології ХНМУ «Наукове обґрунтування комплексу заходів щодо профілактики захворювань, пов'язаних з харчуванням, у дітей шкільного віку в Україні». Для оцінки знань, відношення та практики стосовно споживання харчових продуктів, що містять велику кількість заліза, створено національні опитувальники з урахуванням міжнародних стандартів FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations) – Guidelines for assessing nutrition-related Knowledge, Attitudes and Practices, 2004 [3, с. 118–128]. Дослідження проведено з дотриманням прав людини, відповідно до діючого в Україні законодавства, відповідає міжнародним етичним вимогам і не порушує етичних норм у науці та стандартів проведення біомедичних досліджень. Результати опрацьовано методами варіаційної статистики. Проведено статистичний аналіз опитування 300 дітей (м. Харків) – по 100 школярів різного віку (молодшого, середнього та старшого) з проблеми

споживання продуктів, що містять велику кількість заліза. При оцінці рівня знань встановлено відсутність уявлення щодо терміну анемія у 92 %, 86 % та 32 % дітей (тут і у подальшому – для молодшого, середнього та старшого шкільного віку відповідно). Чим загрозна анемія уявляють лише 15 % дітей старшого шкільного віку. Про продукти, що підвищують абсорбцію заліза з їжі чули 0 %, 5 % та 8 % школярів; продукти, що знижують абсорбцію заліза – 0 %, 4 % та 5 %; про вітамін С – 66 %, 82 % та 98 % респондентів. Стосовно практики споживання продуктів, які впливають на забезпечення організму залізом, відмічено низький рівень споживання м'ясних продуктів, риби та зелених листових овочів, при значній кількості споживання чаю (92 %, 94 %, 98 %) та кави (18 %, 76 %, 94 %). З іншого боку, при оцінці прихильності школярів до змін у напрямі раціоналізації харчування встановлено, що більшість школярів вважають нескладним приготування відповідних продуктів (наприклад, яловичини чи печінки – 86 %, 95 %, 98 %) й позитивно оцінюють їх смакові якості (67 %, 76 % та 84 %).

Відтак, для більшості дітей шкільного віку в Україні характерно низький рівень знань щодо проблем зі здоров'ям, пов'язаних з дефіцитом споживання заліза; дієта є нераціональною щодо засвоєння заліза з харчових продуктів, що є підґрунтям для формування низки хронічних хвороб.

Список використаних джерел:

1. Матюха Л.Ф. Железодефицитная анемия: современное состояние проблемы. *Здоровье Украины*. 2016. № 18. С. 54–55.

2. Nyankovsky S., Shadrin O., Klymenko V., Dobryansky D., Jatsula M., Ivakhnenko O., Javorska M. Nutritional deficiencies in children of the first 3 years of life in Ukraine. *Badania Naukowe w rehabilitacji: pod redakcja naukowa Teresy Pop*. Rzeszow: Wydawnictwo uniwersytetu Rzeszowskiego. 2014. P. 176–185.

3. FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations) – Guidelines for assessing nutrition-related Knowledge, Attitudes and Practices. URL: <http://www.fao.org/docrep/019/i3545e/i3545e.pdf> (дата звернення – 30.09.2018).